

Ehitusseadustiku, halduskoostöö seaduse ja veeseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõukohase seadusega muudetakse ehitusseadustikku (edaspidi ka *EhS*), halduskoostöö seadust ja veeseadust (edaspidi ka *VeeS*). Eelnõu kohaselt hakkab Keskkonnaamet edaspidi kooskõlastama ainult nende puurkaevude ja -aukude projekte, mille rajamise, ümberehitamise ja lammutamisega kaasnevad suuremad riskid põhjaveele. Teise muudatusena antakse reoveekogumisalade kinnitamise õigus kliimaministrilt Keskkonnaameti peadirektorile. Kolmanda muudatusena antakse veeproovivõtjate atesteerimise korraldamise õigus Kliimaministeeriumilt halduslepinguga pädevale eraõiguslikule juriidilisele isikule. Samuti viiakse veemajanduskava rakendamise seotud kavade kehtestamine ministeeriumist Keskkonnaameti tasemele ja lahendatakse puurkaevude omanikujärelevalve tegija pädevuse küsimus.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Seaduseelnõu valmistas ette ja seletuskirja koostas Kliimaministeeriumi veesosakonna peaspetsialist Hendrik Põldoja (626 2861, hendrik.poldoja@kliimaministeerium.ee). Ehitusseadustiku muudatusteks puurkaevude ja -aukude rajamise ning nende omanikujärelevalve tegemise sätete kohta andis sisendi Kliimaministeeriumi veesosakonna nõunik Kersti Türk (626 2809, kersti.turk@kliimaministeerium.ee) ja veeseaduse reoveekogumisalade sätete muutmiseks veesosakonna nõunik Katrina Lang (626 2909, katrina.lang@kliimaministeerium.ee). Keeletoimetaja oli õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre (626 2953, aili.sandre@kliimaministeerium.ee) ja õigusekspertiisi tegi õigusosakonna nõunik Elina Lehestik (626 2904, elina.lehestik@kliimaministeerium.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on kaudselt seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2023–2027 eesmärgiga leida kokkuhoiuvõimalusi ning suurendada valitsemise ühtsust ja tagada riigi sujuv toimimine. Eelnõu ei ole seotud muude menetluses olevate eelnõudega. Seaduse vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthälte enamus.

Eelnõukohase seadusega muudetakse:

- 1) ehitusseadustikku redaktsioonis RT I, 30.06.2023, 3 (jõustub 01.01.2024);
- 2) halduskoostöö seadust redaktsioonis RT I, 07.03.2023, 34 (jõustub 01.01.2024);
- 3) veeseadust redaktsioonis RT I, 30.06.2023, 102 (jõustub 12.01.2024).

2. Seaduse eesmärk

Eelnõukohase seadusega tehtavate muudatuste eesmärk on vähendada puurkaevude ehitusloa taotlemisel halduskoormust ja seeläbi ka Keskkonnaameti töökoormust.

Arvestades Vabariigi Valitsuse 22. novembri 2011. aasta määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ (edaspidi *HÕNTE*) § 1 lõike 2 punkti 5, ei koostatud enne seaduseelnõu ja seletuskirja koostamist eelnõu vajaduse kooskõlastamiseks ja õiguslike valikute selgitamiseks seaduseelnõu väljatöötamise kavatsust.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist.

Paragrahviga 1 muudetakse ehitusseadustikku. Paragrahv koosneb kümnest punktist.

Punktiga 1 muudetakse ehitusseadustiku § 122 lõiget 2. Lõikest jäetakse välja viide §-le 124, sest puurkaevu ümberehitamisele ei ole asjakohane kohaldada puurkaevu ja -augu asukoha kooskõlastamise sätteid. Samuti viiakse muudetav säte kooskõlla EhS üldosa §-ga 4 ning EhS lisa 1 ja lisa 2 jaotisega „muud vee-ehitised“ kus kasutatakse mh mõistet „ümberehitamine“.

Punktiga 2 muudetakse EhS § 123 lõiget 3. Sättest jäetakse välja tekstiosa „puurkaevu või -augu ümbertegemine,“. Selgitus on eelmises punktis.

Punktiga 3 muudetakse ehitusseadustiku § 124 lõiget 2, asendades tekstiosa *ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava* ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse kohase sõnastusega *ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava*.

Punktidega 4 ja 5 sätestatakse puurkaevu või -augu omanikujärelevalve tegija pädevus. Kehtiva ehitusseadustiku järgi võib omanik (puurkaevu tellija) ise teha omanikujärelevalvet või siis tellib selle teenusena sisse. Juhul, kui omanik tellib omanikujärelevalve teenusena, peab omanikujärelevalve tegija omama vastavat kvalifikatsiooni. Kehtiva EhSi järgi Keskkonnaamet kooskõlastab kõikide puurkaevude ja -aukude rajamise ehitusloa taotlused ja ehitusprojektid See ei ole otstarbekas, kuna rajatavate puurkaevude ja -aukude arv on väga suur ja kõikidel juhtumitel ei ole vaja Keskkonnaametil sekkuda. Eelnõukohase seadusega on kavas sätestada, et osa puurkaevusid ja -auke Keskkonnaamet enam ei kooskõlasta (eelnõu § 1 punktid 6 ja 7). Selleks, et tagada puurkaevude ja -aukude nõuetele vastav ehitamine on vaja, et omanikujärelevalvet teeks pädev isik. Praktikas on esinenud probleeme, et kui omanikujärelevalvet teeb isik, kellel ei ole vastavat kvalifikatsiooni, siis ehitatud kaev ei vasta sageli nõuetele ja sellisest kaevust ei saada kraani kaudu joogivee nõuetele vastavat vett. Selle probleemi lahendamiseks on kavas piiritleda omanikujärelevalve tegijate ringi vastavate kvalifikatsiooni nõuetega.

EhSi §-i 125 täiendatakse uue lõikega 3, mille kohaselt puurkaevu- ja augu ehitamise omanikujärelevalvet võib teha üksnes kvalifikatsiooninõuetele vastav isik.

Uue nõudega on kavas parandada puurkaevu- või augu ehituskvaliteeti, mis siiani on ebaühtlane sõltuvalt projekterija ja puurija oskustest ja kogemustest. Siiani on puurkaevude kvaliteedi eest vastutavad peamiselt nemad koos puurkaevu või -augu tellijaga (omanikuga). Praktika on näidanud, et omanik ei pruugi olla pädev puurkaevu või -augu omanikujärelevalvet tegema.

Eelnõu kohaselt saaks teha omanikujärelevalvet kutsega isikud, kellel on omanikujärelevalve kutstes selline pädevus antud. Eelnõu koostajate hinnangul on lisaks pädevus puurkaevude omanikujärelevalve teostamiseks järgmistel kutse või tegevusloa omajatel: veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, mäeinsener ja puurkaevu ja -augu ning maasoojussüsteemi puurkaevu ja -augu projekterija.

Nimetatud kutsete ja tegevusloa omajatel on teadmised puurkaevude ja -aukude rajamise tehnoloogiast ja konstruktsioonidest, veevarustuse ehitiste projekterimisest ja rajamisest, puurimistöödest, oskavad lugeda projekte ning valdavad üldteadmisi ehitamisest. Selleks, et muudatus jõustuks on vaja muuta kutsestandardeid.

Omanikujärelevalve tegija on tellija esindaja ehitustööde tegemisel, kuid sõltumatuse tagamiseks kehtivad talle ka õigusaktidest tulenevad nõuded, mida tuleb täita (puuduste avastamise korral teavituskohustus, nõuetele mittevastavate ehitustööde peatamine vms). Kehtiv omanikujärelevalve tegemise kord (majandus- ja taristuministri 02.07.2015 määrus nr 80) ei sobi

puurkaevude ja -aukude omanikujärelevalve tegemiseks, kuna on liiga avar ja mitmed sätted pole seetõttu asjakohased. Kavas on kehtivat omanikujärelevalve korda täiendada puurkaevu või -augu rajamise järelevalve erisustega.

Punktiga 6 muudetakse ehitusseadustiku § 126 esimest lõiget.

Eelnõu kohaselt vaatab Keskkonnaamet edaspidi läbi ja kooskõlastab ainult nende puurkaevude ja -aukude ehitusloa taotlused ja projektid, mille rajamise, ümberehitamise ja kaasnevad suuremad riskid põhjaveele. Selliste kriteeriumite valikul on arvestatud puurkaevude ja -aukude ehitus- ja kasutusaegse mõjuga põhjaveele ning et pädev asutus (KOV) leiaks andmed projektist ja avalikest andmebaasidest (eelkõige Eesti looduse infosüsteemi andmebaas ehk EELIS) lihtsalt, et otsustada ehitusloa kooskõlastamine Keskkonnaametiga.

Muudatuse kohaselt esitab kohaliku omavalituse üksus edaspidi Keskkonnaametile kooskõlastamiseks puurkaevu või -augu ehitusloa taotluse järgmistel juhtudel:

- 1) rajatakse või ehitatakse ümber puurkaev, millest kavatakse võtta põhjavett rohkem kui 10 kuupmeetrit ööpäevas või rohkem kui 150 kuupmeetrit kuus või rohkem kui 50 inimese jaoks;
- 2) rajatakse või ehitatakse ümber avatud maasoojussüsteemi puurkaeve;
- 3) rajatakse maasoojussüsteemi puurkaeve või -auke, mis on sügavamad kui 100 m või maasoojussüsteemi kavandatud võimsus projektis on alates 25 kW;
- 4) rajatakse või ehitatakse ümber puurkaeve või Kambriumi-Vendi või Ordoviitsiumi-Kambriumi veekompleksidesse või kehtestatud põhjaveevaruga alale või põhjaveemaardlasse;
- 5) rajatakse või ehitatakse ümber või lammutatakse puurkaeve looduskaitsealal.

Põhjendused punktide kaupa.

1) Keskkonnaametiga tuleb ehitusloa kooskõlastada juhul, kui põhjaveevõtt ületab veeseaduses kehtestatud piirmäära, millest alates peab veekasutajal olema veevõtuks veeluba. Veeseaduse § 187 punkti 2 alusel on veeluba kohustuslik, kui võetakse põhjavett rohkem kui 150 kuupmeetrit kuus või rohkem kui 10 kuupmeetrit ööpäevas. Samuti on olulisema mõjuga veekeskonnale puurkaevud, millest võetakse või kavatakse võtta põhjavett rohkem kui 50 inimese tarbeks, sel juhul on tegemist ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse järgi ühisveevärgiga. Alates 50 inimesest kehtivad joogiveele kvaliteedinõuded ja veekasutajal on kohustus võtta veeproove ja teha joogivee analüüse. Ühisveevärgi puurkaevud avavad sügavamaid veekihte, nende konstruktsioonid on keerulisemad ja veevõtuga kaasneb enamasti suur veetaseme alanemine, mis avaldab mõju piirkonna teistele veekasutajatele.

2) Avatud maasoojussüsteemi puhul pumbatakse ühest puurkaevust põhjavett, mis soojusvaheti läbimise järel juhitakse jahedamana teise puurkaevu, ühisveevärki või keskkonda. Puurkaevude vahele jäävas lõigus on ring avatud ja osa ringlevast veest kandub regionaalse põhjavee liikumise käigus süsteemist kaugemale. Avatud süsteemid on tõhusad, kuna voolav vesi kannab efektiivselt soojust kaasas ning pumbatava kaevu poole voolab vett ka nendest suundadest, mis ei ole jahutamisest mõjutatud. Igasugune puurimine kujutab potentsiaalset ohtu põhjaveele, mis on peamine joogiveeallikas ja vajab seetõttu erilist kaitset. Põhjavett ei tohi saastada ei soojussüsteemide rajamise ajal ega ka hilisema kasutamise kestel. Maasoojussüsteemid on mõeldud kestma aastakümneid ja peavad olema tehnilises mõttes vastupidavad ja soojuslikus mõttes jätkusuutlikud. Avatud süsteemiga võetud põhjavesi tuleb tagasi juhtida samasse veekihti, et vältida põhjavee hulga vähenemist ja veekihtide segunemist ja seda peab projektide koostamisel ja kooskõlastamisel kindlasti tähelepanelikult jälgima. Oluline on avatud süsteemide puhul tagada erinevate põhjaveekihtide isoleeritus nii projektides kui ka puurimistöodel.

3) Maasoojussüsteemide kasutamise käigus muudetakse kivimite ja põhjavee temperatuuri, millega võivad kaasneda keemilised ja füüsikalised protsessid. Vähem ohutud põhjaveele on

kinnise süsteemi maasoojuse puuraugud, mis on tamponeeritud puuraugud ehk tsementi täis valatud. Küll kujutab ehitusaegset riski põhjaveele ja lähedal paiknevatele teistele puurkaevudele nii avatud kui ka kinniste maasoojussüsteemide rajamine, kuna läbitakse mitut veekihti ja muutuda võib naaberkaevude vee kvaliteet (vesi muutub hägusaks). Mida sügavamad puuraugud on, seda rohkem veekihte läbitakse ja suurem on risk põhjaveele. Oluline on projektides jälgida, et kasutatakse sobivat puurimistehnoloogiat ja sobivaid materjale ning mõju läheduses paiknevatele puurkaevudele. Piirsügavuseks, millest alates on ehitusloa taotluste ehitusprojekte vaja kooskõlastada Keskkonnaametiga, on valitud 100 meetrit. Sügavamate kui 100 m maasoojussüsteemi puurkaevude ja -aukude rajamisel on suuremad riskid põhjaveekihtidele, mida kasutatakse ühisveevärgis joogiveeallikatena, ning nende kaevude konstruktsioonid ja puurimistehnoloogiad on keerulisemad.

Sageli on praktika selline, et soojuspuuraugud rajatakse mitmest puurkaevust koosneva grupina. Lähtudes ainult puurkaevu sügavuse kriteeriumist, siis võib ette tulla olukord kus rajatakse näiteks kümme 98 meetri sügavust soojuspuurauku. Seepärast on teise kriteeriumina lisatud maasoojussüsteemi projektivõimsus alates 25 kW-st. Allapoole maasoojussüsteemi võimsust 25 kW jääb suurem osa eramutest (soojuspumbad vahemikus võimsusega 10-25 kW). Ülejäänud suurema võimsusega on näiteks ridaelamud, mitteelukondlikud hooned, tööstushooned ja muud suuremad hooned.

4) Kambriumi-Vendi ja Ordoviitsiumi-Kambriumi veekompleksid on Eestis põhilised ühisveevarustuse joogiveeallikad (sh Põhja-Eesti suurematele linnadele) ja on taastumatud põhjaveeressursid, mistõttu on nende kaitse erilise tähtsusega. Nendes veekompleksidesse uute puurkaevude rajamisel või ümberehitamisel ning projekteerimisel on vaja hinnata mõju kehtestatud põhjaveevarule, nii selle kogusele kui ka põhjavee kvaliteedi muutustele. Nimetatud põhjaveekomplekside puurkaevud on keerulisema konstruktsiooniga ja enamasti sügavamad kui 100 m ning nende rajamisel läbitakse mitut veekihti.

Suurema veevõtuga kui 500 kuupmeetrit veehaardele on kehtestatud põhjaveevaru 25–30 aastaks ja moodustatud põhjaveevaruga ala või põhjaveemaardla. Sellises piirkonnas täiendava kaevu puurimine on veekeskonnale olulise mõjuga ja sinna uue puurkaevu projekteerimisel on vaja hinnata kavandatava veevõtu mõju põhjaveevarule, põhjavee keemilisele koostisele ja mõju olemasolevatele ja teistele veehaaretele.

5) Keskkonnaametiga tuleb puurkaevu või -augu ehitusloa taotlus kooskõlastada ka juhul, kui tegevus on veevõtukohta rajamine kavandatud kaitstaval loodusobjektidel. Looduskaitseaduse § 14 lõike 1 punktis 8 sätestatud korra alusel kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis ei või ilma kaitstava loodusobjekti valitseja (Keskkonnaameti) nõusolekuta anda ehitusluba. Kooskõlastamine on vajalik, sest tuleb jälgida, et puurmasinaga ei kahjustataks taimestikku jm objekte, kuhu puurimisšlamm ja puurvesi suunatakse. Samuti tuleb jälgida, et veevõtt kavandatavast puurkaevust ei kahjustaks maismaaökosüsteeme ega pinnaveekogude voluhulka põhjaveetaseme langusest tingituna. Puurmasin tekitab müra, mille mõjuga peab arvestama.

Eelpool nimetatud puurkaevu ja -augu ehitusloa taotluste puhul saab Keskkonnaamet jätta taotluse kooskõlastamata EhSi § 126 lõike 3 punktides sätestatud alustel. Näiteks puurkaevu või -augu asukoha valikul ei ole arvestatud piirkonna geoloogiliste ja hüdrogeoloogiliste tingimustega; puurkaevu või -augu ehitusprojektkohane sügavus, konstruktsioon või puurimismeetod ei taga põhjavee kaitse nõuete täitmist või puurkaevu ehitusprojektkohane tootlikkus ületab piirkonnas kinnitatud vaba põhjaveevaru koguse jne.

Nende puurkaevude ja -aukude ehitusloa taotluste puhul, mida Keskkonnaametile kooskõlastamiseks ei esitata võib kohaliku omavalitsuse üksus keelduda EhSi §-is 44 sätestatud üldisematel alustel.

Kuigi muudatusega kaasneb, et edaspidi ei vaata Keskkonnaamet kõiki puurkaevu ja -augu ehitusloa taotlusi läbi vaid olulisema mõjuga, on riskid siiski maandatud. Kohaliku omavalitsuse üksus on ka seni puurkaevude ehituslubade andmisel tähelepanu pööranud puurkaevude projektides kajastatud keskkonna- ja veekaitse aspektidele ning tunneb kõige paremini kohalikke olusid. Kohalikul omavalitsuse üksusel on ka kõige parem ülevaade planeeringutest, arengukavadest, võimalikest põhjaveest ohustavatest potentsiaalsetest saasteallikatest, kohtkäitlussüsteemidest ning teistest salvkaevudest ja puurkaevudest. Riske maandab ka see, et puurkaevude ja -aukude projekte koostavatel ettevõtetel on olemas pädevus, neil on olemas majandustegevuse registris hüdroteoloogiliste tööde tegevusluba puurkaevude ja -aukude ja maasoojussüsteemi puurkaevude ja -aukude projekteerimise valdkonnas.

Punktiga 7 täiendatakse § 126 uue lõikega. Lõike 1 senine teine lause, mille järgi Keskkonnaamet kooskõlastab taotluse või keeldub taotluse kooskõlastamisest kümne tööpäeva jooksul taotluse saamisest arvates, sätestatakse eraldi lõikena. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on kooskõlastamise tähtaeg 10 tööpäeva. Kuna haldusmenetluse menetlustähtaegade arvestamise regulatsioonis arvestatakse tähtaegasid päevades ning ehitusseadustiku üldosa kohaselt antakse kooskõlastamiseks 10 päeva, siis on tehtud vastav muudatus.

Punktiga 8 jäetakse § 126 lõike 2 punktist 2 välja sõnad „või toiteala“. Muudatuse kohaselt ei lisata kooskõlastamisel ehitusloa eelnõule lisaks veehaarde toiteala projekti. 17.02.2023 jõustunud veeseaduse muudatuse ja 23.04.2023 jõustunud keskkonnaministri 03.10.2019 määruse nr 50 „Veehaarde sanitaarkaitseala ulatuse suurendamise nõuded ja nõuded veehaarde sanitaarkaitseala projekti kohta ning joogiveehaarde toiteala ja valgala ulatus ning piirid“ muudatuse kohaselt ei koostata enam toiteala projekti, vaid joogiveehaarde toiteala ulatus ja piirid määratakse hüdroteoloogilise uuringu käigus hüdrodünaamiliste arvutustega ning need esitatakse veeseaduse § 85² kohase joogiveehaarde toiteala riskihindamise raames.

Punktiga 9 tunnistatakse ehitusseadustiku § 126 lõike 3 punkt 7 kehtetuks, kuna selles punktis nimetatud keeldumise alust ei ole asjakohane rakendada. Punktis kaudselt viidatud sotsiaalministri 02.01.2003 määrusele nr 1 „Joogivee tootmiseks kasutatava või kasutada kavandatava pinna- ja põhjavee kvaliteedi- ja kontrollinõuded“, mis on kehtetu.

Punktiga 10 täiendatakse EhSi § 126 uue lõikega, mis annab kohaliku omavalitsuse üksusele lisaks EhSi §-ile 44 täiendavad alused ehitusloa andmisest keeldumiseks puurkaevude ja -aukude ja maasoojussüsteemi puurkaevude ja -aukude ehitusloa andmisest keeldumiseks. Need on juhtumid, mis pole kaetud EhS §-is 44 sätestatud alusetega (allpool punktid 4-6)..

Sisuliselt on KOVil puurkaevude ja -aukude ehitusloa andmisest keeldumisel samad alused, mis on sätestatud EhS §is 44 ja § 126 lõikes 3, arvestades eelnõuga kavandatud erisusi:

- 1) ehitusprojekti on koostanud isik, kellel ei ole puurkaevude ja -aukude projekteerimiseks hüdroteoloogiliste tööde tegevusluba (**EhS § 44 p 2**);
- 2) puurkaevu või -augu asukoha valikul ei ole arvestatud piirkonna geoloogiliste ja hüdroteoloogiliste tingimustega (**määruse nr 43¹ § 6; EhS § 44 p 5**), nõuetekohase sanitaarkaitseala, hooldusala või veehaarde toiteala moodustamise võimalikkusega või piirkonnas olemasolevate puurkaevude ja -aukude mõjuraadiustega (**EhS § 44 p 1, avalik-õiguslikud kitsendused**);
- 3) puurkaevu ehitusprojektkohane sügavus ja konstruktsioon ei taga ehitusprojektkohast vee tootlikkust või vee kvaliteeti (**määruse nr 43 § 9 lg 1 p 2; EhS § 44 p 1 ehitusele esitatavad nõuded**);

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/127062022013>

- 4) puurkaevu või -augu ehitusprojektkohane sügavus, konstruktsioon või puurimismeetod ei taga põhjavee kaitse nõuete täitmist (**eelnõu § 126 lg 4¹**);
- 5) puurkaevuga või -auguga ehitusprojektkohaselt avatava põhjaveekihi valik ei ole lähtuvalt vee kasutamise otstarbest põhjendatud (**eelnõu § 126 lg 4¹**);
- 6) puurkaevu ehitusprojektkohane tootlikkus ületab piirkonnas kinnitatud vaba põhjaveevaru koguse (**eelnõu § 126 lg 4¹**);
- 7) taotleja ei ole esitanud kõiki nõuetekohaseid dokumente või on teadvalt esitanud valeandmeid (**HMS § 15 lg 2 ja 3, EhS § 44 § 12**).

Paragrahvi 2 muudetakse halduskoostöö seadust.

Halduskoostöö seaduse § 13 lõiget 11 täiendatakse punktiga 31 järgmises sõnastuses:

„31) veeseaduse § 243 lõikes 4 nimetatud haldusleping.“.

Halduskoostöö seaduse § 13 kohaselt tuleks haldusülesannet täitva isiku volitamiseks juhinduda riigihangete seaduses teenuste hankelepingu sõlmimise tingimustest ja riigihanke tegemise korrast. Selle järgi oleks hanke korraldamine ebamõistlik halduskoormus ja lisakulu. Katselaboreid, mille akrediteerimisulatuses oleks kõik veeuuringu proovivõtumeetodid, on Eestis üks: riigi äriühing OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus. Sealjuures on ta tegelenud proovivõtjate atesteerimise korraldamisega vähemalt 20 aastat.

Paragrahvi 3 muudetakse veeseadust. Paragrahv koosneb 12 punktist.

Punktiga 1 muudetakse VeeSi § 52 lõiget 5. Kehtiva korra kohaselt kehtestab meetmeprogrammi rakendamise tegevuskava valdkonna eest vastutav minister ehk kliimaminister käskkirjaga. Eelnõu kohaselt kehtestaks selle tegevuskava edaspidi Keskkonnaameti peadirektor käskkirjaga. Veemajanduskava meetmeprogrammis kavandatakse meetmed vesikonnas veekaitse põhimõtete rakendamiseks ning eesmärkide saavutamiseks. Veeseaduse kohaselt koostab Keskkonnaamet iga vesikonna kohta meetmeprogrammi rakendamise tegevuskava. Seepärast on mõistlik, et selle kinnitaks ka Keskkonnaamet.

Punktiga 2 muudetakse VeeSi § 99 lõiget 1. Muudatuse kohaselt esitab kohaliku omavalitsuse üksus edaspidi reoveekogumisala moodustamiseks või muutmiseks taotluse Keskkonnaametile. Reoveekogumisala kriteeriumid on sätestatud veeseaduses (VeeSi § 100) ja tegemist on pigem administratiivse tegevusega, siis on mõistlik see menetlus viia Keskkonnaametisse. Reoveekogumialade määramine tuleneb asulareovee puhastamise direktiivist. Reoveekogumisala on ala, kus on piisavalt elanikke või majandustegevust reovee kanalisatsiooni kaudu kogumiseks ja reovee reoveepuhastisse või heitvee suublasse juhtimiseks.

Punktiga 3 muudetakse VeeSi § 99 lõiget 2. Eelmises punktis tehtud muudatusest lähtudes sätestatakse lõikes 2, et reoveekogumisalad kehtestab Keskkonnaameti peadirektor käskkirjaga.

Punktiga 4 muudetakse VeeSi § 99 lõiget 4. Kuna ministeerium eelnõu kohaselt enam reoveekogumisalasid ei kehtesta, siis muudetakse ka lõike 4 sõnastust ja jäetakse välja valdkonna eest vastutava ministri õigus omal algatusel reoveekogumisala muuta. Edaspidi muudab kehtestatud reoveekogumisala Keskkonnaamet omal algatusel, kooskõlastades selle kohaliku omavalitsuse üksusega, või asjaomase kohaliku omavalitsuse üksuse ettepanekul reoveekogumisala moodustamise kriteeriumitest lähtudes.

Punktiga 5 muudetakse VeeSi § 101 lõiget 4. Kuna edaspidi kehtestab reoveekogumisala Keskkonnaamet, siis jäetakse välja tekstiosa, mille kohaselt Keskkonnaameti ettepanekul võib reoveekogumisala moodustada VeeSi § 101 lõigetes 1–3 sätestatud koormustest väiksemate

koormuste korral, kui see on vajalik veekaitse eesmärkide saavutamiseks ning on sotsiaalmajanduslikult põhjendatud.

Eespool toodud muudatuste kohaselt oleks menetlus järgmine: reoveekogumisala moodustamiseks või muutmiseks esitab kohaliku omavalitsuse üksus Keskkonnaametile taotluse. Juhend reoveekogumisala moodustamise või muutmise taotluse koostamiseks asub Kliimaministeeriumi kodulehel <https://kliimaministeerium.ee/merendus-veekeskond/vesi/reovesi-ja-reoveekogumisalad>, fail nimega „Reoveekogumisala määramise või muutmise taotluse koostamise juhend“. Järgmisena kontrollib Keskkonnaamet reoveekogumisala moodustamise või muutmise asjakohasust VeeSi § 100 lõigete 1–3 ning § 101 lõigete 1–3 järgi, mille kohaselt peab reoveekogumisala moodustamisel lähtuma põhjavee kaitstusest, loodava reoveekogumisala koormusest, arvestades sotsiaalmajanduslikku kriteeriumit, pinnavee seisundist ja veekaitse eesmärkidest. Lisaks peab reoveekogumisala suurus olema vähemalt 5 hektarit ning tuleb arvestada leibkonna võimalusi ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse eest tasumiseks. VeeSi § 101 järgi määratletakse reoveekogumisala moodustamise asjakohasus põhjavee kaitstuse ning tekkiva reostuskoormuse põhjal. Kui eespool mainitud tingimuste analüüsimisel selgub, et reoveekogumisala moodustamine on asjakohane, tuleb kontrollida, kas reoveekogumisala moodustamine või laiendamine on kooskõlas ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava või üldplaneeringuga. Samuti tuleb kindlaks teha, kas kogu reoveekogumisala moodustamiseks või muutmiseks vajalik info on esitatud: reoveekogumisala või selle laiendusala pindala, reoveekogumisalal tekkiv reostuskoormus inimekvivalentides (ie), reostuskoormuse arvutus, põhjavee kaitstus, reostuskoormus 1 hektari kohta, vee- ja kanalisatsiooniteenuse hind leibkonna keskmisest sissetulekust (vastav analüüs võib sisalduda ka ÜVK arendamise kavas, kui mitte, siis tuleb esitada taotlusega), reoveekogumisala kaart. Seejuures peab reoveekogumisala moodustama ühtse terviku.

Kui taotlusega ei ole kogu vajaminevat infot esitatud või on alust arvata, et esitatud info on väär, pöördub Keskkonnaamet taotleja poole ning palub esitada lisainfot ja/või puudused likvideerida, määrates selleks mõistliku aja. Saades kogu vajamineva info reoveekogumisala moodustamiseks või muutmiseks, algatab Keskkonnaamet reoveekogumisala moodustamise või muutmise menetluse. Selleks algatatakse käskkirja „Reoveekogumisalad reostuskoormusega üle 2000 ie“ või „Reoveekogumisalad reostuskoormusega alla 2000 ie“ muutmise. Kui ühel ajal menetletakse mitme eri reostuskoormusega reoveekogumisala muutmist, tuleb algatada mõlema käskkirja muutmise. Kuna ühe kalendriaasta jooksul esitatakse mitu reoveekogumisala moodustamise ja muutmise taotlust, siis on aja kokkuhoiu mõttes ratsionaalsem koguda kokku mitu taotlust ja seejärel algatada nende menetlus ja käskkirja(de) muutmise.

Lisaks käskkirja muutmisele kantakse Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) moodustatava või muudetava reoveekogumisala info ning imporditakse reoveekogumisala kaardikiht. Sellega on reoveekogumisala moodustamise või muutmise protsess lõppenud ning moodustatud või muudetud reoveekogumisala kuvatakse Keskkonnaportaalis.

Reoveekogumisalad reostuskoormusega alla 2000 ie on kinnitanud keskkonnaminister 15.02.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/131 ja reoveekogumisalad reostuskoormusega üle 2000 ie 08.09.2021 käskkirjaga nr 1-2/21/377. Eelnõukohase seaduse vastuvõtmisel tuleb need käskkirjad kehtetuks tunnistada ja Keskkonnaameti peadirektor peab käskkirjaga reoveekogumisalad uuesti kehtestama.

Punktiga 6 muudetakse VeeSi § 188 lõike 1 punkti 2. VeeSi § 187 punkt 12 alusel on veeluba kohustuslik, kui põhjavett täiendatakse, juhatakse ümber või juhatakse tagasi. Põhjavee tagasijuhtimine on näiteks avatud maasoojussüsteemide puhul ühest puurkaevust võetud põhjavee tagasijuhtimine teise puurkaevu samasse veekihti. Põhjavee ümberjuhtimine on sarnane põhjaveevõtule, näiteks kui võetakse põhjavett ja juhatakse seda veekogusse. Kehtiva VeeSi sõnastuse alusel on vajalik veeluba taotleda põhjavee ümberjuhtimiseks igal juhul,

arvestamata ümberjuhitava põhjavee kogust ja see on tekitanud probleeme. Näiteks ehitusplatsil kaasneb kaevetöödega vajadus kaevikutesse/süvenditesse kogunenud vee ärajuhtimiseks. Keeruliseks teeb asjaolu, et osa kogunenud vees on põhjavesi osa sademetena kogunenud vesi. Reaalne ei ole ehitamisel iga väheses koguses ümberjuhitava põhjavee koguse puhul välja anda veelube. Näiteks ei ole reaalne veeloa taotlemist täpsusega, mis nõuaks koguste ettenägemist ning ühe kindla suubla määramist. Keskkonna seisukohalt parima tulemuse saavutamiseks on ehitajal tarvis vee juhtimisel paindlikkust, mis võimaldaks vajadusel ilma igasuguse viivitusega muuta ehitusplatsil vee juhtimise korraldust.

Kuigi sätte sõnastuse kohaselt peaks igasuguse põhjavee ümberjuhtimisel taotlema veeloa, siis praktikas seda ehitustegevuses on antud väga vähe. Enamasti on põhjavee ümberjuhtimiseks veeluba antud kaevandustegevuses põhjavee ärajuhtimiseks. Seepärast on mõistlik sätestada, et veeluba ei ole vaja põhjavee ärajuhtimiseks kõrge põhjavee tasemega või liigniiskelt alalt ehitise ehitamiseks.

Punktiga 10 täiendatakse VeeSi § 243 lõikega 1¹. Kui veeuuringu või joogiveeuuringu käigus võtab veeproovi akrediteeritud katselabor, millel on vastava valdkonna proovivõtumeetod akrediteerimisulatuses, ei pea katselabori proovivõtja olema atesteeritud. Praegu toimub proovivõtjate pädevuse topeltkontroll, mis ei ole otstarbekas. Kui katselabori proovivõtumeetod on akrediteeritud, siis tähendab see, et proovivõtule rakenduvad kõik samad nõuded, mis akrediteeritud katselabori katsetegevusele: erapooletu ja kompetentne personal, valideeritud meetodikad, kalibreeritud mõteseadmed, mõõtemääramatuse hindamine, jälgitavuse tagamine, tehniliste tõendusdokumentide ohje jne. Järelevalvet akrediteeritud katselabori tegevuse üle teostab aastase intervalliga Eesti Akrediteerimiskeskus, kasutades selleks vastavas valdkonnas pädevaid assessoreid. Katselabori koosseisus olevate füüsilisest isikust proovivõtjate täiendav atesteerimine ei ole vajalik. Ligikaudu 25% atesteeritud proovivõtjatest töötab akrediteeritud katselabori koosseisus. Selle võrra väheneks otseselt atesteerimiseks kuluv halduskoormus.

Punktiga 11 muudetakse VeeSi § 243 lõiget 4. Muudatuse kohaselt võib Kliimaministeerium proovivõtja atesteerimiseks sõlmida halduskoostöö seaduses sätestatud korras halduslepingu riigi katselaboriga, mille akrediteerimisulatuses on kõik veeuuringute ja joogiveeuuringute proovivõtumeetodid. Sätte eesmärk on vähendada ministeeriumi vahetut töökoormust ning viia see kohasele tasandile. Juba aastakümneid on proovivõtjate atesteerimist aidanud korraldada riigi äriühing OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus, mis on mh ka referentlabor laboritevaheliste võrdluskatsete tegemiseks. Praktika on näidanud, et ametnike osalemine proovivõtjate atesteerimisel ei ole hädavajalik – proovivõtt on praktilisi oskusi eeldav tegevus, mille pädevuskontrolli saavad eelkõige teha need, kellel on endal proovivõtuoskus. Töökoormuse vähendamiseks on põhjendatud vähendada ametnike rolli atesteerimisel ning anda see pädevale riigi äriühingule.

Punktiga 12 täiendatakse VeeSi § 243 lõikega 4¹, mille kohaselt katselabor, kellega on sõlmitud haldusleping proovivõtjate atesteerimiseks, võib atesteerimise eest võtta tasu 72 kuni 300 eurot atesteeritava isiku kohta. Praegu ei ole proovivõtjate atesteerimise eest määratud riigilõivu ning atesteerimise kulud katab Kliimaministeerium oma eelarvest. Sätte eesmärk on tagada, et proovivõtu atesteerimise kulud kannab atesteeritav. Tasu piirmäärad tuleb seaduses kehtestada halduskoostöö seaduse § 10 punkti 4 alusel. Piirmäärade kehtestamisel on arvestatud proovivõtu atesteerimiseks tehtavate tegelike kuludega. Atesteerimisistungi hind koos praktilise atesteerimisega kaasneb eksperdi tunnitasust, andmetööstusest, atesteeritavate transport proovivõtukohtadele, atesteerimiseks vajalike proovivõtuvahendite transport proovivõtukohtadele. Atesteerimisel osalejate soovi korral on võimalik ära jätta atesteeritavate transpordi. Ehk siis atesteeritavaid teavitatakse kuupäevast, kellaajast ja valdkonna põhjal proovivõtukohast, mis tähendab, et nad peavad sinna tulema oma transpordivahendiga. Kui osalejad peavad ise tasuma atesteerimise eest ning tasu sõltub valdkondade arvust, siis tehakse

teadlikumad valikud atesteerimist soovitud valdkondadest. Ühtlasi soovitakse võimalikult vähe aega kulutada atesteerimisele ning sellist paindlikkust osalejatele saab rakendada, kui nad kasutavad oma transporti. Eelnõus nimetatud miinimumhind on arvatud ilma transpordita proovivõtukohta.

Punktiga 13 täiendatakse VeeSi § 243 lõikega 5¹. Õigusselguse huvides tuuakse VeeSi § 243 lõike 4 teine lause, mille kohaselt proovivõtjat atesteeritakse iga seitsme aasta järel, eraldi lõikeks.

Paragrahviga 4 sätestatakse seaduse osade sätete üldkorrast erinev jõustumine. Selgitused seletuskirja punktis 9.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõukohases seaduses ei võeta kasutusele uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega.

6. Seaduse mõju

Tegemist on halduskoormuse ja bürokraatia vähendamise seotud eelnõuga, seaduse rakendamise ei kaasne olulisi riske, samuti ei kavandata põhimõttelisi muudatusi õiguskorras. Seetõttu ei ole seletuskirjale lisatud HÕNTE § 46 nõuete kohast põhjaliku mõjuanalüüsi aruannet. Eelnõukohase seadusega ei kavandata kehtiva õigusega võrreldes põhimõttelisi muudatusi. Muudatustega ei kaasne sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, samuti mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele.

Muudatusega kaasneb mõju kõige enam majandusele, vähendades eelkõige halduskoormust ja bürokraatiat. Mõju avaldub asutuste töökoormusele ja ülesannete hulga, avalike teenuste kättesaadavusele ja avaliku sektori tuludele ja kuludele.

Olulisemad kavandatud muudatused ja nende mõju

6.1. Kavandatav muudatus: Keskkonnaametiga ei ole edaspidi vaja kooskõlastada kõikide puurkaevude ja -aukude rajamise ehitusloa taotlusi. Näiteks puurkaevud ja -augud, millest kavatsetakse võtta alla veeloa künnise põhjavega või sellised maasoojussüsteemide puuraugud, mis ei kujuta keskkonnoahtu.

Sihtrühm: maaomanikud ja teised isikud, kes tellivad puurkaeve ja -auke ja maasoojussüsteemi puurkaeve ja -auke; ettevõtjad, kes tegelevad puurkaevude ja -aukude rajamisega; kohaliku omavalitsuse üksused, Keskkonnaamet.

2020. aastal puuritud puurkaevudest ca 72% on üksikmajapidamiste kaevud, ca 25% on kinnise soojussüsteemi puuraugud. Samad numbrid 2021. aasta kohta on vastavalt ca 70% ja ca 28%. Kõik veehaarded, mis on seotud keskkonnaloaga, saavad veehaarde koodi, seega kõik kaevud, millel sellist koodi ei ole, kuuluvad üldjuhul üksikmajapidamistele (ei ole keskkonnaloaga seotud).

2020. aastal on puuritud 1946 puurkaevu/puurauku, neist olmevee saamiseks 1405 puurkaevu (ilma veehaarde koodita), ühisveevärgi olmevee puurkaeve 11, kinnise soojussüsteemi puurauke 488, avatud soojussüsteemi puurkaeve 2, hüdrogeoloogilise uuringu puurauke 20, puurkaeve põllumajandustootmise tarbeks 4 ja puurkaeve tootmisvee saamiseks 8.

2021. aastal on puuritud olmevee saamiseks 2294 puurkaevu/puurauku, neist olmevee saamiseks 1596 puurkaevu (ilma veehaarde koodita), ühisveevärgi olmevee puurkaeve 21, kinnise soojussüsteemi puurauke 651, hüdrokeoloogilise uuringu puurauke 11, puurkaeve põllumajandustootmise tarbeks 4 ja puurkaeve tootmisvee saamiseks 1. Aastal 2021. avatud soojussüsteemi puurkaeve ei puuritud.

Põhjaveevaruga ala (enne 2015. a põhjaveemaardla) on põhjavee võtmiseks määratud kehtestatud põhjaveevaruga maapõue osa. Kui mingile veehaardele (ühele või mitmele puurkaevule) on Keskkonnaministri käskkirjaga kehtestatud põhjaveevaru, siis kaasneb sellega ka põhjaveevaruga ala piirkond, kus põhjaveevaru kehtib.

Muudatust toetab KeA tehtud analüüs, mille kohaselt ei vasta vaid ca 3,8% esitatud puurkaevu või augu projektidest kehtestatud nõuetele. Peamiseks kooskõlastamata jätmise põhjuseks on KeA-le puuduliku dokumentatsiooni esitamine (nt volitus, maaomaniku nõusolek jne).

Mõju looduskeskkonnale, sh pinna- ja põhjaveele: üksikutel juhtudel võib kasvada keskkonnaoht ja keskkonnarisk põhjaveele, kui Keskkonnaamet ei ole üle vaadanud ja kooskõlastanud puurkaevu või -augu ehitusloa taotlust.

Mõju KOVidele: väheoluline mõju. KOVid kontrollivad puurkaevu nõuetele vastavust ka täna. KOVide teadlikkus puurkaevude nõuetele vastavuse kohta on praktika käigus ja tänu koolitustele suurenenud. KOVide töökoormus väheneb seoses KeA-le osade ehitusloa taotluste kooskõlastuseks saatmise ärajäämisega ja tagasisidena saadud KeA kooskõlastuste läbivaatamise ärajäämisega. Seoses puurkaevude ja -aukude ehitusloa taotluste menetlustega töökoormus mõnevõrra suureneb, kuna täiendatakse ehitusloa andmisest keeldumise aluseid (vt eelnõu § 1 p 10).

Mõju maaomanikele ja ettevõtjate tegevusele: väheoluline positiivne mõju. Maaomanikele ja puurimisega tegelevale ettevõtjatele väheneb puurkaevu või -augu ehitusloa taotluse menetluse aeg. Puurkaeve rajavate ettevõtjate (projekteerijad ja puurijad) vastutus suureneb mõnevõrra. Nende puurkaevude ja -aukude rajamisel, mille projekte Keskkonnaamet ei ole kooskõlastanud, mingil määral puurimisettevõtte vastutus suureneb. Nad peavad puurimistöödel olema tähelepanelikumad geoloogiliste kihtide ja veekihtide läbindamisel ning vajadusel kiiremini reageerima projekti võimalike ebatäpsuste puhul. Samas on Keskkonnaametiga kooskõlastamata projektid lihtsamad ja projekteeritavad puurkaevud on madalamad ning valdavalt ei läbi mitmeid erinevaid veekihte. Puurkaevude ja -aukude projekte koostavad ettevõtted on pädevad ning neil on olemas majandustegevuse registris hüdrokeoloogiliste tööde tegevusluba projekteerimise valdkonnas. Omanikujärelevalve tegemine pädeva isiku poolt vähendab puurimisettevõtte vastutust.

Puurkaevude tellijatele väheneb teatud puurkaevude ja -aukude ehitusloa taotluste menetlemise aeg, kuna ära jääb täiendav kooskõlastamine Keskkonnaametiga. Seetõttu on võimalik operatiivsemalt planeerida puurkaevu või -augu rajamise töid.

6.2. Kavandatav muudatus: puurkaevu ja -augu ning maasoojussüsteemi puurkaevu ja -augu ehitamisel omanikujärelevalve tegija pädevuse sätestamine

Sihtrühm: omanikud ja teised isikud, kes tellivad puurkaeve ja -auke ja maasoojussüsteemi puurkaeve ja -auke; hüdrokeoloogiliste tööde projekteerimise tegevusluba omavad ettevõtted, kes tegelevad puurkaevu ja -augu ning maasoojussüsteemi puurkaevu ja -augu ehitamisega; veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsenerid, mäeinsenerid, kohaliku omavalitsuse üksused, Keskkonnaamet ja Keskkonnaagentuur.

Aastas puuritakse keskmiselt 2000 puurkaevu ja -auku (täpsemad andmed viimaste aastate kohta on eelmises punktis).

Mõju looduskeskkonnale, sh pinna- ja põhjaveele: mõju on positiivne. Kuna paraneb omanikujärelevalve tegijate pädevus, siis valmivad paremad ja kvaliteetsemad puurkaevud ja -augud (ehitusvigadeta), mis läbi väheneb oht põhjavee saastamiseks.

Mõju maaomanikele ja teistele isikutele, kes tellivad puurkaeve ja -auke ja maasoojussüsteemi puurkaeve ja -auke: väheoluline positiivne mõju. Omanikud saavad kvaliteetsed puurkaevud ja -augud, et puuritakse projektile vastavalt, kasutatakse nõuetele vastavaid ehitusmaterjale. Tekib parem ja asjatundlikum suhtlus omanikujärelevalve tegijate, projekteerijate ja tellijate vahel. Loob parema eelduse, et puurkaevude omanikud saavad parema kvaliteediga vee tarbimiseks (joogivesi ja tootmisvesi). Omaniku kulud suurenevad seoses omanikujärelevalve tellimisega.

Mõju ettevõtjatele: positiivne mõju. Ettevõtjad, kes omavad või taotlevad puurkaevu või -augu projekteerimise tegevusluba saavad omanikujärelevalve tegemise õiguse. Veevarustuse- ja kanalisatsiooniinseneri ning mäeinseneri kutse omajad saavad ka õiguse teha puurkaevude ja -aukude omanikujärelevalvet. Paraneb puurkaevude ja -aukude ehituskvaliteet ja puurkaevust võetava vee kvaliteet.

6.3. Kavandatav muudatus: reoveekogumisalad kehtestab edaspidi Kliimaministeeriumi asemel Keskkonnaamet.

Sihtrühm: Kliimaministeerium, Keskkonnaamet, kohaliku omavalitsuse üksused, vee-ettevõtted.

Eestis on määratud 56 reoveekogumisala, mille reostuskoormus on üle 2000 inimekvivalendi (ie), ja 474 reoveekogumisala, mille reostuskoormus on alla 2000 ie.

Mõju looduskeskkonnale, sh veekogudele: väheoluline mõju. Reoveekogumisala määramise kriteeriumeid ei muudeta, seega mõju keskkonnale puudub.

Mõju vee-ettevõtjate tegevusele: väheoluline mõju.

Mõju töökoormusele: Kliimaministeeriumi töökoormus väheneb. Keskkonnaameti töökoormus kasvab mõnevõrra vajaduse tõttu menetleda reoveekogumisalade määramise või muutmise taotlusi. Kuna kehtiva korra kohaselt on Keskkonnaamet analüüsinud reoveekogumisala määramise või muutmise taotlusi ja andnud arvamusi nende kohta, ei ole seega lisanduv töökoormus eeldatavalt suur ega nõua uute töökohtade loomist. Kliimaministeeriumi praktika kohaselt kulub ühe taotluse läbivaatamiseks ja analüüsimiseks ligikaudu 5-6 töötundi. Viimastel aastatel on ministeeriumile esitatud kümnekond reoveekogumisala moodustamise või muutmise taotlust aastas.

6.4. Kavandatav muudatus: veeproovivõtjate atesteerimisega seotud muudatus, mille kohaselt võib atesteerimise halduslepinguga üle anda akrediteeritud katselaborile.

Sihtrühm: Kliimaministeerium, Terviseamet, katselabor.

Mõju looduskeskkonnale, sh veekogudele: väheoluline mõju. Veeproovivõtjatele esitatavaid nõudeid ei muudeta ja atesteerimise nõudeid ei muudeta.

Mõju töökoormusele: Kliimaministeeriumi töökoormus väheneb. Katselabori, kellega sõlmitakse halduskoostööleping atesteerimise läbiviimiseks, töökoormus suureneb. Terviseameti töökoormus ei muutu, kuna joogiveeproovivõtjate atesteerimise regulatsioon ei muutu.

6.5. Kavandatav muudatus: veeproovivõtjate atesteerimisega seotud muudatus, mille kohaselt akrediteeritud katselabori töötaja ei pea olema proovivõtmises atesteeritud.

Sihtrühm: akrediteeritud katselaborid ja atesteeriv katselabor

Mõju looduskeskkonnale, sh pinna- ja põhjaveele: väheoluline mõju. Kuna akrediteeritud katselabori koosseisus peavad proovivõtjad olema teadlikud proovivõtunõuetest ja korrektselt rakendama neid, siis ei ole põhjust kahelda võetud proovide tulemustes ja seeläbi saada jätkuvalt adekvaatset infot pinna- ja põhjavee seisundi kohta.

Mõju katselaborite, vee-ettevõtjate, veeproovivõtjate tegevusele: positiivne mõju. Ligikaudu 25% atesteeritud proovivõtjatest töötab praegu akrediteeritud katselabori koosseisus. Edaspidi ei ole neid töötajaid vaja atesteerida ja seega halduskoormus neile väheneb. Atesteeritud katselaborite töökoormus ei muutu. Atesteeriva katselabori töökoormus väheneb mõnevõrra.

6.6. Kavandatav muudatus: veeproovivõtjate atesteerimisega seotud muudatus, mille kohaselt atesteeritav isik tasub atesteerimise läbiviimise kulud

Sihtrühm: mitteakrediteeritud katselaborid ja ettevõtted, kelle töötajaid ja muud isikud, keda atesteeritakse.

Mõju looduskeskkonnale, sh pinna- ja põhjaveele: mõju puudub

Mõju katselaborite, vee-ettevõtjate, veeproovivõtjate tegevusele: väheoluline mõju. Atesteerimise tasuliseks muutmisega kaasneb keskmine rahaline kulu veeproovivõtjatele või ettevõtetele, kus nad töötavad (72-300 eurot ja proovivõtjat atesteeritakse iga seitsme aasta järel).

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevus, eeldatavad kulud ja tulud

Seaduse rakendamisega kaasneb peamiselt Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) arendustööde kulu. EELIS arendustööd rahastatakse Kliimaministeeriumi valitsemisala IT-eelarvest.

8. Rakendusaktid

Veeseaduse muutmisega seoses muudetakse järgmisi rakendusakte:

1) majandus- ja taristuministri 02.07.2015 määrus nr 80 „Omanikujärelevalve tegemise kord“ (RT I, 03.07.2015, 27), kus täpsustatakse, millised sätted kehtivad puurkaevude ja -aukude omanikujärelevalve tegemisel ja lisatakse mõned erisätted (kavandit ei ole lisatud, sest muid muutusi ei kaasne);

2) keskkonnaministri 08.10.2019 määrus nr 53 „Atesteerimisele kuuluvad proovivõtuvaldkonnad, proovivõtjale esitatavad nõuded, õppeprogramm, atesteerimise kord, atesteerimistunnistuse vorm ja atesteerimiskomisjoni töökord“ (RT I, 13.07.2023, 5), kus täpsustatakse, et atesteerija oleks halduslepinguga atesteerijaks määratud organ, sh tuleks siiski säilitada Terviseameti osalus joogivee valdkonnas (kavandit ei ole lisatud, sest muid muutusi ei kaasne);

3) sotsiaalministri 24.09.2019 määrus nr 61 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ja analüüsimeetodid ning tarbijale teabe esitamise nõuded“ (RT I, 05.09.2023, 6), kus sätestatakse, et proove võivad võtta joogivee proovivõtu valdkonnas akrediteeritud katselaborid või joogivee proovivõtu valdkonnas atesteeritud proovivõtjad (kavandit ei ole lisatud, sest muid muutusi ei kaasne).

9. Seaduse jõustumine

Hilisem jõustumine on kavandatud seaduse § 1 punktidele 4–7 ja 10, mis on kavandatud jõustuma 2025. aasta 1. jaanuaril. KOVidele on vaja üleminekuajaga, et muuta puurkaevude ja -aukude ehitusloa taotlustega seonduvat töökorraldust. Samuti on vaja selleks ajaks muuta majandus- ja taristuministri 02.07.2015 määrust nr 80 „Omanikujärelevalve tegemise kord“, kus sätestatakse puurkaevude ja -aukude omanikujärelevalve erisused. Samuti on vaja aega maaomanikele ja ettevõtetele, et hakata kasutama pädevate isikute teenust omanikujärelevalveks. Aega vajavad ka kuseorganisatsioonid kutsestandardite muutmiseks.

Samuti on hilisem jõustumine kavandatud seaduse § 3 punktidele 2-5. Need punktid on kavandatud jõustuma 2024. aasta 1. aprillil selleks, et oleks aega tunnistada kehtetuks keskkonnaministri käskkirjad, millega on kehtestatud reoveekogumisalad ja kehtestada need uuesti Keskkonnaameti peadirektori käskkirjaga.

Muud seaduse sätted on kavandatud jõustuma üldises korras, sest nende rakendamine ei vaja aega tegevuste seadusega kooskõlla viimiseks.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Sotsiaalministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Haridus- ja Teadusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Vee-ettevõtete Liidule, Eesti Akrediteerimiskeskusele, Eesti Toiduainetööstuse Liidule, Eesti Keemiatööstuse Liidule, Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidule, Eestimaa Looduse Fondile, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale, Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioonile, Eesti Mäeseltsile, Eesti Ehitusinseneride Liidule.